

॥ १९ ॥ अस्मासु अमरेषु कुतोनिमित्तः किंनिमित्तकः ॥ कुतइत्याद्यादित्वात्प्रथमार्थेति सिल् ॥ नचास्मांसुइतिनञिकान्कुर्द्रष्टव्यः ॥ २० ॥ २१ ॥ किंचिदपिभयं कुतोपिहेतोर्युष्माकंनास्ति शांतंपापमित्यादिकं अनुचितश्रवणजं दोषनिवर्तकोवचनविशेषः ॥ युष्मदुःखजनकं पापं शांतमित्यर्थकः किंतु अहं मग्नौ दुःखमग्नौ विषमेदेशे स्थितौ ॥ कर्षकेणप्रतोदादिनावध्यमानौ ताड्यमानौदृष्ट्वा शोचामि ॥ २२ ॥ २३ ॥ नास्तिपुत्रसमःप्रियइतिसुरभिवचनोपसंहारः ॥ २४ ॥ अथेद्व्यापारमाह ॥ यस्या इति ॥ पुत्रसहस्रैः साक्षात्पुत्रसंतानपतितैः ॥ तारुदतींदृष्ट्वा इंद्रोपि सुतात्परमधिकं किमपिनमन्यते ॥ २५ ॥ इह संसारे भूयसीं सर्वोक्तृष्टां ॥ २६ ॥ समं सर्वप्राण्यनुग्रहे

तांदृष्ट्वाशोकसंतप्तां वज्रपाणिर्यशस्विनीं ॥ इंद्रः प्रांजलिरुद्विग्नः सुरराजो ब्रवीद्वचः ॥ १९ ॥ भयंकचिन्नचास्मासुकुतश्चिद्विद्यतेमहत् ॥ कुतोनिमित्तः शोकस्तेब्रूहि सर्वहितैषिणी ॥ २० ॥ एवमुक्तातु सुरभिः सुरराजेन धीमता ॥ प्रत्युवाच ततो धीरावाक्यं वाक्यविशारदा ॥ २१ ॥ शांतं पापं न वः किंचित्कुतश्चिदमराधिप ॥ अहंतु मग्नौ शोचामि स्वपुत्रौ विषमे स्थितौ ॥ २२ ॥ एतौ दृष्ट्वा रुशौ दीनौ सूर्यरस्मिप्रतापितौ ॥ वध्यमानौ बलीवर्तौ कर्षकेण दुरात्मना ॥ २३ ॥ मम कायात्प्रसूतौ हि दुःखितौ भारपीडितौ ॥ यौ दृष्ट्वा परितप्येह नास्ति पुत्रसमः प्रियः ॥ २४ ॥ यस्याः पुत्रसहस्रैस्तु कृत्स्नं व्याप्तमिदं जगत् ॥ तांदृष्ट्वा रुदतीं शक्रो न सुतान् मन्यते परं ॥ २५ ॥ इंद्रोऽत्यश्रुनिपातं तं स्वगात्रं पुण्यगंधिनं ॥ सुरभिं मन्यते दृष्ट्वा भूयसीं तामिहेश्वरः ॥ २६ ॥ समाप्रतिमवत्ताया लोकधारणकाम्यया ॥ श्रीमत्या गुणमुख्यायाः स्वभावपरिचेष्टया ॥ २७ ॥ यस्याः पुत्रसहस्राणि सापिशोचति कामधुक् ॥ किंपुनर्या विनारामं कौसल्या वर्तयिष्यति ॥ २८ ॥

वैषम्यरहितमप्रतिमं सर्वोत्तमं वत्तंचरित्रयस्याः श्रीमत्याः इष्टदानैश्वर्यशक्तिमत्याः गुणमुख्यायाः सत्यरूपमुख्यगुणवत्याः लोकधारणकाम्यया प्रवत्ताया इति शेषः ॥ स्वभावपरिचेष्टया ॥ आहारनिद्राभयमैथुनानि सामान्यमेतत्पशुभिर्नराणामिति सामान्यप्राप्तमिथुनीभावलक्षणया ॥ २७ ॥ यस्याः पुत्रसहस्राणि संतानपरंपराद्वारेण संति सापिशोचति ॥ किंपुनर्मनुषी एकपुत्रा कौसल्या रामं विना वर्तयिष्यति जीविष्यति ॥ शोकेन विशिष्टा सतीति शेषः ॥ इदं किंवक्तव्यमित्यर्थः ॥ २८ ॥